

Motion till riksdagen 2005/06:L265

av **Annika Qarlsso**n och **Birgitta Carlsson (c)**

Kvinnomisshandel

Motionen delad mellan flera utskott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att det behövs en total översyn av svensk lagstiftning som rör regleringen av privatekonomisk karaktär mellan makar och sambor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att överfallsskyddet i hemförsäkringar skall gälla även när brott har begåtts mellan makar eller sambor.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att skadestånd vid övergrepp mellan makar eller sambor skall vara enskild egendom och följaktligen inte ingå i bodelning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att när skadestånd är utdömt för övergrepp mellan makar eller sambor skall Brottsoffermyndigheten förskottera utdömt skadestånd.¹
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att Brottsoffermyndigheten utkräver utdömt skadestånd av den ersättningsskyldige vid övergrepp mellan makar eller sambor.¹
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att bankerna genom lagstiftning skall ha skyldighet att dela lån vid skilsmässa eller bodelning om det begärs av ena parten.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att från den dag begäran om skilsmässa eller bodelning registreras hos Skattemyndigheten skall personligt betalningsansvar gälla för inköp.

¹ Yrkandena 4 och 5 hänvisade till JuU.

Fel! Okänt namn på

Systemfel som slår mot kvinnor

När en kvinna misshandlas i en nära relation så är det inte slut efter slaget och anmälan. Även när det gäller överfallsskydd i hemförsäkringar, att skadestånd vid övergrepp ingår i bodelning, svårigheterna att få ut tilldömt skadestånd till att bankerna kan vägra bodelning om de så önskar gör att mannen kan fortsätta utöva sin makt och kontroll över kvinnan. Det finns mycket kvar i vår lagstiftning och vårt regelverk som måste ses över med utgångspunkt i det maktspel som finns mellan två parter i ett destruktivt förhållande. Lagstiftningen måste vara utformad så att den inte förstärker den starkes rätt utan istället stöder den redan sedan tidigare utsatta parten. I motionen lyfter vi fram några områden som vi identifierat men det finns garanterat fler fallor att desarmera. Därför kräver vi utöver de detaljerade förslagen en total översyn av svensk lagstiftning som rör regleringen mellan makar och sambor för att gälla från den 1 januari 2008.

Försäkringar

En kvinna som misshandlas av sin partner får inte bara fysiska och psykiska skador. Hon riskerar också att drabbas hårt ekonomiskt, inte minst i samband med skilsmässa. Misshandlade kvinnor får ofta stora utgifter i samband med övergreppen. Det kan vara tänder som är utslagna, långa sjukskrivningsperioder och kostnader för alternativt boende. I hemförsäkringar står att ersättning inte utgår om skada orsakats av försäkringstagare. Det innebär i praktiken att misshandlade kvinnor inte kan få ut ersättning när de blivit slagna av make eller sambo. Därför bör överfallsskyddet i hemförsäkringar gälla även när brott har begåtts mellan makar eller sambor.

Skadestånd

Skadestånd betraktas idag som giftorättsgods, vilket innebär att båda har halva fordran och halva skulden på ett skadestånd vid en skilsmässa. Det blir ytterligare ett slag mot den redan slagna vid de tillfällen skadestånd är utdömt för brott begångna mellan makar eller sambor. Därför måste det ändras så att skadestånd alltid ska vara individrelaterat och vara enskild egendom och följaktligen inte ingå i bodelning.

Skadestånd räknas idag som inkomst och kan då få till följd att bostadsbidrag och socialbidrag minskar eller uteblir på grund av utdömt skadestånd. Skadestånd vid övergrepp mellan makar eller sambor ska inte räknas som inkomst utan som en ersättning och därmed inte heller ligga till grund vid beräkningar av bostads- och socialbidrag. Vårt krav på detta från förra årets motion kvarstår.

Fel! Okänt namn på

En stor brist är att brottsoffret vid övergrepp mellan makar eller sambor själv förväntas kräva gärningsmannen på skadestånd och om betalning inte kommer ska brottsoffret själv göra ansökan hos kronofogde. Detta försätter många i en omöjlig situation. När det gäller misshandel eller övergrepp mellan makar eller sambor finns en ojämn maktfördelning som gör det mycket svårt att driva kravet om skadestånd på ett lyckosamt sätt. Det riskerar istället att bli en fortsättning på den process mellan parterna som då inte får ett slut trots att dom fallit. Utan istället riskerar det att trappas upp och sätta både kvinnor och barn i en mycket besvärlig och farlig situation. Därför ska Brottsoffermyndigheten gå in och förskottera utdömt skadestånd när det gäller brott begångna mellan makar eller sambor. Sedan ansvarar Brottsoffermyndigheten för att utdömt skadestånd blir utkrävt av den ersättningsskyldige. Detta tillvägagångssätt ska då gälla specifikt vid övergrepp mellan makar eller sambor.

Bankväsendet

Ytterligare systemfel finns i bankväsendet vid en skilsmässa eller bodelning. Idag har bankerna ingen skyldighet att dela lån utan avgör det själva. När det gäller fysiska och psykiska övergrepp mellan makar eller sambor så är den kontrollerande delen av övergreppen en mycket viktig del av maktutövningen. Så när banken vägrar dela lånet befinner sig kvinnan fortfarande ekonomiskt bunden till mannen och har då inte möjlighet att fritt planera sitt liv. Bankerna bör därför enligt lag ha skyldighet att dela lån vid skilsmässa eller bodelning om den ena parten så begär.

Med gemensamma bankaffärer, lönekonton och krediter har banken full rätt att begära betalningsansvar av den av makarna man anser mest betalningsvärdig. När det förekommer misshandel är det inte ovanligt att det också råder andra missförhållanden. Många har bittert fått erfara hur den andra parten medvetet dragit på sig skulder för att ytterligare skada sin maka eller sambo. Kvinnan betraktas ofta som mer ordningsam och ansvarstagande och får därmed ofta bära ett orimligt stort ekonomiskt ansvar för mannens skulder.

Det finns också fall där mannen tagit det gemensamma kreditkortet och dragit på sig stora skulder som sedan kvinnan snällt tvingats betala. Därför ska inte banker kunna välja vem som ska hållas betalningsansvarig för inköp gjorda efter att skilsmässa eller bodelning registrerats hos Skattemyndigheten. Utan från registreringsdagen gäller personligt betalningsansvar. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Stockholm den 23 september 2005

Annika Carlsson (c)

Birgitta Carlsson (c)